

Krisinstrument för den inre marknaden^{2022/23:FPM13} och tillhörande omnibusrättsakter

Utrikesdepartementet

2022-11-09

Dokumentbeteckning

COM(2022) 459 final

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av ett krisinstrument för den inre marknaden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 2679/98

COM(2022) 461 final

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulations (EU) 2016/424, (EU) 2016/425, (EU) 2016/426, (EU) 2019/1009 and (EU) No 305/2011 as regards emergency procedures for the conformity assessment, adoption of common specifications and market surveillance due to a Single Market emergency

COM(2022) 462 final

Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directives 2000/14/EC, 2006/42/EC, 2010/35/EU, 2013/29/EU, 2014/28/EU, 2014/29/EU, 2014/30/EU, 2014/31/EU, 2014/32/EU, 2014/33/EU, 2014/34/EU, 2014/35/EU, 2014/53/EU and 2014/68/EU as regard emergency procedures for the conformity assessment, adoption of common specifications and market surveillance due to a Single Market emergency

Sammanfattning

Den 19 september 2022 presenterade kommissionen ett förslag till ett krisinstrument för den inre marknaden. Förslaget består av tre delar; förslag till förordning om ett krisinstrument för den inre marknaden (krisinstrumentet), förslag till omnibusförordning och förslag till omnibusdirektiv.

Syftet med förslaget om ett krisinstrument är att säkerställa den fria rörligheten av varor, tjänster och personer, inklusive arbetstagare, på den inre marknaden under en kris. Därutöver syftar förslaget till att garantera tillgången till varor och tjänster av strategisk betydelse vid en krissituation. En kris definieras brett och tar sikte på en oförutsedd händelse av olika slag.

Tre krisfaser föreslås som styr vilka åtgärder som blir tillämpliga; beredskap, vaksamhet och kris. Beredskapsfasen kräver ingen separat aktiveringsåtgärd. För att vaksamhetsfasen ska aktiveras krävs det att kommissionen antar en genomförandeakt, som medlemsstaterna röstar om. Krisfasen aktiveras av rådet på förslag av kommissionen. För att vidta krisåtgärder krävs ytterligare beslut, som medlemsstaterna har ett inflytande över.

Under beredskapsfasen sker förberedande åtgärder med fokus på samordning och informationsutbyte. Om vaksamhetsfasen aktiveras ska medlemsstaterna bevaka sårbara värdekedjor nationellt. Medlemsstaterna ska vid behov bygga upp strategiska varureserver av de varor som berörs av krisen. Under krisfasen aktiveras ett ramverk för att främja den fria rörligheten och öka transparensen. Krisåtgärderna omfattar bland annat ett ramverk för förbjudna och tillåtna begränsningar av den fria rörligheten, ett notifikationsförfarande, en krisanpassad produktlagstiftning, strategiska varureserver, informationskrav mot företag, prioriterade beställningar och gemensamma EU-upphandlingar. Företag som bryter mot informationskraven och prioriterade beställningar kan bötfällas.

Förslagen till förordning och direktiv som inför ändringar i ett flertal separata rättsakter (omnibusförordningen och -direktivet) uppdaterar EU-lagstiftning på varuområdet för att anpassa den till en krissituation. Åtgärderna omfattar bland annat snabbare processer för att godkänna krisrelevanta varor och att prioritera marknadskontrollen av dessa krisvaror.

Covid-19-pandemin ledde till medlemsstaterna ställde upp hinder mot den fria rörligheten vilket visade på ett behov av att stärka den inre marknads motståndskraft över lag och vid kriser. Regeringen välkomnar därför att förslaget bland annat syftar till att säkerställa att den fria rörligheten fungerar även i tider av kris. Regeringen anser vidare att det är viktigt att skydda EU:s öppna marknadsbaserade ekonomi, som skapar grunden för tillväxt och konkurrenskraft samtidigt som EU:s motståndskraft måste stärkas vid kriser. Regeringen ser behov av en balanserad lagstiftning som stärker den inre marknaden, främjar transparens och gynnar alla medlemsländer. Det är särskilt viktigt under kristider att principerna om fri rörlighet värnas. Tillåtna krisåtgärder bör inte undergräva fördraget och befintliga verktyg på inre marknadsområdet och bör inte verka marknadsstörande.

Regeringen anser att instrumentets konsekvenser för företagens handlingsfrihet, kostnader och administrativa bördor bör begränsas så långt som möjligt. Såväl medlemsstaters inflytande som subsidiaritet behöver säkerställas. Regeringen anser att förordningen behöver vidare bli tydlig och

förutsägbar, exempelvis gällande definitionen av kris. Förordningen bör inte leda till ojämlika konkurrensvillkor mellan marknads aktörer, negativa effekter för konkurrensen eller bryta mot EU:s åtaganden i WTO eller EU:s frihandelsavtal.

Vidare bör åtgärderna vara förutsägbara, proportionerliga, icke-diskriminerande, och praktiskt genomförbara. Regelverk som beslutas bör skapa handlingsutrymme för företagen att ställa om i takt med omvärldsförändringar, t.ex. i en krissituation. Regelbördan bör om möjligt minskas. Regeringen anser det som utgångspunkt bör vara frivilligt för företag att lämna information och att säkerhetsgarantier inrättas när tvingande beslut kan bli aktuella. Eventuella prioritetsbeställningar bör inte ha negativ effektiv på företagens affärsverksamhet eller på deras gränsöverskridande handel. Eventuella sanktioner ska vara proportionerliga.

Det är viktigt att det finns en tydlig gränsdragning mellan medlemsstaternas nationella ansvar för krisberedskap och kompletterande samordnande åtgärder på EU-nivå. Förslaget om strategiska reserver måste analyseras med utgångspunkt i detta och med utgångspunkt i frivillighet. Regeringen välkomnar bestämmelser med fokus på transparens och ökad samordning. Förhållandet till befintliga forum på EU-nivå för samordning och liknande initiativ på området, bör dock beaktas. Vidare ställer sig regeringen preliminärt positiv till möjligheten till EU-gemensamma upphandlingar av relevanta varor i adekvata sammanhang.

Regeringen anser att nationella säkerhets- och försvarspolitiska behov måste säkerställas och att nationell försvarsförmåga beaktas, samt att ytterligare analys behövs ur ett säkerhets- och försvarspolitiskt perspektiv. Förordningen bör inte skapa stora budgetära konsekvenser för medlemsstaterna. Det är viktigt att instrumentets finansiering håller sig inom ramen för programmen i EU:s fleråriga budgetram (MFF), alternativt finansieras genom omprioriteringar i enlighet med förordningen om budgetramen.

När det gäller *förslagen om omnibusförordning och omnibusdirektiv* är regeringen preliminärt positiv till att säkerställa att krisrelevanta varor finns tillgängliga under en kris genom förenklade procedurer för att bedöma överensstämmelsen med tekniska krav. Det är samtidigt av vikt att säkerställa varornas skydd av hälsa och säkerhet samt andra allmänna intressen genom en effektiv och välfungerande marknadskontroll.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I Europeiska rådets slutsatser från oktober 2020 fastställdes att EU ska dra slutsatser från covid-19-krisen och rikta sig motkvarvarande svagheter i den inre marknaden under en kris. Kommissionens förslag om en förordning med

ett krisinstrument för den inre marknaden aviserades i den reviderade industristrategin¹. Instrumentet ska säkra den fria rörligheten för personer, varor och tjänster samt öka transparensen och stärka samordningen. I slutsatserna vid det informella EU-toppmötet i Versailles i mars 2022 beskrevs behovet av en mer robust ekonomisk bas som är mer motståndskraftig, konkurrenskraftig och lämpat för den gröna och digitala omställningen, och som bygger på den inre marknads styrkor.

Enligt kommissionen har covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina visat hur skör den inre marknaden kan vara i kriser och hur beroende EU:s ekonomin är av en välfungerande inre marknad. I framtiden kan geopolitisk och ekonomisk instabilitet, klimatförändringar, naturkatastrofer och förlust av biologisk mångfald leda till nya krissituationer, vilket motiverar ett instrument som säkrar den inre marknads funktion. Vidare kan kriser leda till att medlemsstaterna inför hinder för den fria rörligheten och till brist på varor och tjänster på den inre marknaden. Detta motiverar förslagets två ben, enligt kommissionen. Flera andra EU-instrument innehåller regler för krishantering. Enligt kommissionen innehåller dessa instrument mer riktade åtgärder som fokuserar på krishantering i specifika sektorer. Dessa krishanteringsinstrument har företräde framför det aktuella förslaget.

1.2 Förslagets innehåll

Förslag till förordning om ett krisinstrument för den inre marknaden.

Förslaget syftar till att säkerställa den fria rörligheten för varor, tjänster och personer, genom att motverka hinder som medlemsstaterna inför under en kris. Även åtgärder för att främja tillgången på varor och tjänster föreslås. Förslaget har ett brett tillämpningsområde. Olika långtgående krisåtgärder kan införas beroende på vilken av förslagets tre faser som aktiverats. Här har medlemsstaterna ett inflytande. Krisåtgärderna omfattar bland annat ett ramverk för förbjudna och tillåtna begräsningar av den fria rörligheten, ett notifikationsförfarande, en krisanpassad produktlagstiftning, strategiska varureserver, informationskrav mot företag, prioriterade beställningar och gemensamma EU-upphandlingar.

Styrning

I förslaget föreslås upprättandet av ett rådgivande organ bestående av representanter från medlemsstaterna. Observatörer med representanter från EU:s övriga krishanteringsinstrument, Europaparlamentet, EES/EFTA-länderna och näringslivet kan också delta. På EU-nivå och i varje medlemsstat ska också ett centralt samordningskontor inrättas med ansvar för

¹ COM(2021) 350 final.

kontakt, samordning och informationsutbyte. Vidare föreslås nationella kontaktpunkter på EU-nivå och i varje medlemsstat för att bistå medborgare, konsumenter, arbetstagare och företag med information om vilka nationella restriktioner med bäring på den fria rörligheten som gäller under kris.

Tre krisfaser

Beredskapsfasen kräver ingen särskild aktivering. Kommissionen kan efter samråd med medlemsstaterna upprätta särskilda ”krisprotokoll” genom delegerade akter. Krisprotokollen består av ett ramverk för krissamarbete, informationsutbyte och kriskommunikation som ska användas under vaksamhets- och krisfasen. Kommissionen ska också organisera utbildningar om krissamordning samt främja samarbete och informationsutbyte för personal i de centrala samordningskontoren. Under denna fas har de centrala samordningskontoren till uppgift att notifiera kommissionen och övriga centrala samordningskontor om viktiga incidenter som kan störa den inre marknadens funktion och dess leveranskedjor.

Vaksamhetsfasen aktiveras av kommissionen i form av antagande av en genomförandeakt, vilket efter en omröstning av medlemsstaterna. Genomförandeakten gäller i sex månader. Förutsättningen för att aktivera fasen är att en kris som hotar tillgången på strategiska varor och tjänster kan inträffa inom ett halvår. Beslutet om att aktivera vaksamhetsfasen ska innehålla en bedömning av de potentiella effekterna av krisen, en lista över varor och tjänster av strategisk betydelse, och de vaksamhetsåtgärder som ska vidtas. Kommissionen kan, efter en omröstning av medlemsstaterna, förlänga fasen eller avsluta den.

Behöriga nationella myndigheter ska bevaka leveranskedjorna av strategiska varor och tjänster och på nationell nivå identifiera vilka företag som är mest relevanta för dessa varor. Myndigheterna ska också rikta *frivilliga informationsförfrågningar* till de berörda företagen om vad som påverkar tillgängligheten av strategiska varor. I ett nästa steg bedömer kommissionen om upprättandet av *strategiska reserver* är nödvändigt i syfte att förbereda för krisfasen. Efter en godkännande omröstning av medlemsstaterna kan kommissionen begära information om hur mycket av en vara som lagras på EU-ländernas territorium och om möjligheterna att öka lagerhållningen. Kommissionen kan också efter en omröstning besluta om mål för kvantiteter och tidsfrister för när dessa strategiska reserver ska uppnås för individuella medlemsstater. Om en medlemsstat upprepade gånger misslyckas med att uppnå mängden kan ett tvingande beslut tas.

Krisfasen aktiveras genom att kommissionen föreslår en aktivering efter ett utlåtande från det rådgivande organet. Inför ett sådant förslag ska kommissionen beakta flera indikatorer på vad som utgör en kris. Krisfasen varar i sex månader och kan förlängas med rådets godkännande. Efter aktiveringen tar kommissionen fram en lista över krisrelevanta varor och

tjänster. Om strategiska reserver hos medlemsstaterna anses vara otillräckliga för att bemöta krissituationen kan kommissionen med beaktande av det rådgivande organet, rekommendera att befintliga strategiska reserver i andra medlemsstater distribueras utifrån principen om solidaritet. Under denna fas, kan kommissionen också rekommendera EU:s medlemsstater att vidta specifika åtgärder för att säkerställa fungerande leveranskedjor, till exempel hur näringslivet kan ställa om produktionen för att öka tillgången till krisrelevanta varor. Under krisfasen kan kommissionen även anpassa produktlagstiftningen till en krissituation. Varorna som omfattas regleras i 19 förordningar och direktiv (t.ex. maskiner, tryckbärande anordningar,). Åtgärderna omfattar bland annat snabbare processer för att godkänna krisrelevanta varor och prioriterade insatser för tillsynen av krisvaror.

Tillåtna och förbjudna begränsningar av den fria rörligheten

Under krisfasen aktiveras ett särskilt ramverk för att återetablera och främja den fria rörligheten. Ramverken innehåller generella principer för hur medlemsstaterna ska agera om de inför begränsande åtgärder. Åtgärderna ska bland annat vara tidsbegränsade, tas bort så snart situationen tillåter och inte skapa en administrativ eller onödig börda för medborgare eller företag. Vissa begränsningar av den fria rörligheten för varor, tjänster och personer förbjuds (t.ex. exportrestriktioner av krisrelevanta varor).

Det föreslås också bestämmelser för att förbättra transparensen gällande vilka nationella åtgärder som införts av medlemsstaterna under en kris. Syftet är även att kommissionen ska kunna granska och vid behov stoppa åtgärder som är oförenliga med EU-rätten. Under krisfasen ska medlemsstaterna t.ex. notifiera krisåtgärder som begränsar rörligheten för varor, tjänster och personer.

Informationskrav mot företag

Vid en allvarlig brist på kris relaterade varor kan kommissionen efterfråga information från företag om bland annat produktionskapacitet och lager i EU eller i tredje land. Om företagen nekar till att delge information har de möjlighet att motivera sina beslut. Om ett företag inte delger informationen i tid och inte uppger ett giltigt skäl kan kommissionen anta ett bindande beslut efter en omröstning av medlemsstaterna.

Prioritetsbeställningar

För att säkerställa tillgängligheten på krisvaror har kommissionen möjlighet att bjuda in företag att prioritera vissa beställningar. Om ett företag avvisar denna inbjudan kan kommissionen efter en omröstning av medlemsstaterna fatta ett beslut som tvingar företaget att motivera varför det inte är möjligt att prioritera beställningen. Kommissionen kan göra delar av motiveringen

Sanktioner mot företag

Kommissionen kan bötfälla företag som avsiktligt eller genom grov oaksamhet bryter mot skyldigheten att svara på en informationsbegäran. Det gäller även när ett företag inte motiverar varför man nekat att prioritera en beställning, och när företag underlåter att informera om en skyldighet att prioritera beställningar i tredje land. Bötessumman uppgår till 200 000 euro för utebliven information. Om företagen inte levererar en prioriterad order som accepterats, eller inte motiverar varför den nekats, åläggs företaget att betala dagsböter på 1 procent av den genomsnittliga dagliga omsättningen.

EU-gemensamma upphandlingar av krisrelaterade varor

Under krisfasen är medlemsstaterna skyldiga att samråda med kommissionen och de andra medlemsstaterna innan de själva upphandlar krisrelevanta varor. Under vaksamhets- och krisfasen kan minst två medlemsstater tillsammans även begära att kommissionen upphandlar krisrelaterade varor för deras räkning. När en sådan upphandling sker under krisfasen är det förbjudet för en deltagande medlemsstat att upphandla varorna på annat sätt.

Förslagen till omnibusförordning och omnibusdirektiv

Förslagen till omnibusförordningen och omnibusdirektiv innehåller bestämmelser som tillsammans uppdaterar 19 förordningar och direktiv på varuområdet i kristider (t.ex. maskiner, tryckbärande anordningar, gödselprodukter, byggprodukter, hissar, elektrisk utrustning och linbanor). Omnibusförordningen och direktivet innehåller åtgärder för att främja leverans och tillgång till varor under kris. Oberoende organisationer med uppgift att verifiera om produkterna uppfyller gällande krav (anmälda organ), föreslås prioritera den tekniska överensstämmelsen av dessa krisvaror. Det införs även en möjlighet för ansvariga nationella myndigheter att utfärda tillfälliga godkännanden av krisrelevanta produkter som inte genomgått en normal bedömning av överensstämmelse. Förutsättningen är att produkterna uppfyller de grundläggande kraven och att godkännandet begränsas i tid och till medlemsstatens territorium. Tillverkares möjlighet att använda sig av relevanta internationella och nationella standarder under en kris föreslås öka förutsatt att det saknas harmoniserade standarder och att de alternativa standarderna har en motsvarande produktsäkerhetsnivå. Även kommissionens möjligheter att anta frivilliga eller obligatoriska tekniska specifikationer för krisrelevanta varor ökar. Vidare finns krav på att myndigheter som ansvarar för att kontrollera att varor på den inre marknaden uppfyller gällande krav (marknadskontrollmyndigheter) att prioritera dessa varor i sitt arbete under en kris.

Förslaget kan få effekter på gällande svenska regler, och fortsatt analys krävs.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen har i sin konsekvensanalys, SWD (2022) 289 final, kommit fram till att förslaget bedöms få betydande ekonomiska konsekvenser för medlemsstaterna gällande vaksamhets- och krisfasen kopplade till de specifika åtgärder som föreslås.

Finansiering av akten sker främst genom omfördelning av medel inom ramen för långtidsbudgeten. Kommissionens förslag kan innebära en viss ökning av utgifterna vilket kan påverka den svenska EU-avgiften. Regeringen kommer vid behandlingen av akten verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU i enlighet med (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67). Eventuella merkostnader på den svenska statsbudgeten ska om de uppstår hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Allmänna synpunkter

Regeringen välkomnar att förslaget bland annat syftar till att säkerställa att den fria rörligheten på den inre marknaden fungerar även i tider av kris. Regeringen anser vidare att det är av vikt att eventuella åtgärder är ändamålsenliga och på ett effektivt sätt bidrar till att säkra den fria rörligheten och mildra effekten av eventuella framtida kriser. Regeringen anser att det är viktigt att skydda EU:s öppna marknadsbaserade ekonomi, som skapar grunden för tillväxt och konkurrenskraft samtidigt som EU:s motståndskraft måste stärkas vid kriser. Regeringen ser behov av en balanserad lagstiftning som stärker den inre marknaden, främjar transparens och gynnar alla medlemsländer. Det är särskilt viktigt under kristider att principerna om fri rörlighet värnas. Tillåtna krisåtgärder bör inte undergräva befintliga verktyg på inre marknadsområdet och bör inte verka marknadsstörande.

Regeringen anser att instrumentets konsekvenser för företagens handlingsfrihet, kostnader och administrativa bördor bör begränsas så långt som möjligt. Medlemsstaters inflytande och subsidiaritet behöver säkerställas. Förordningen behöver vidare bli tydlig och förutsägbar, exempelvis gällande definitionen av kris. Förordningen bör heller inte leda till ojämlika konkurrensvillkor mellan marknadsaktörer, negativa effekter för konkurrensen och liksom all lagstiftning vara förenlig med EU:s åtaganden i WTO eller EU:s frihandelsavtal. Vidare bör åtgärderna vara

förutsägbara, proportionerliga, icke-diskriminerande, och praktiskt genomförbara. I de delar som förslaget syftar till att garantera tillgången till varor och tjänster av betydelse vid en krissituation, krävs en strikt proportionalitetsbedömning om åtgärderna är nödvändiga. Regelverk som beslutas bör skapa handlingsutrymme för företagen att ställa om i takt med omvärldsförändringar, t.ex. i en krissituation. Regelbördan bör om möjligt minskas. Det är nödvändigt att den konsekvensanalys som förordningen utgår från ska vara transparent och uttömmande.

Det är viktigt att kommissionen är transparent gällande kriterierna för att identifiera produkter av strategisk betydelse. När det gäller att hantera dessa strategiska beroenden måste rätt åtgärder identifieras för de problem man söker åtgärda. Vad som är strategiskt viktigt och hur det bäst tillgodoses måste definieras i varje enskilt fall.

Regeringen anser att nationella säkerhets- och försvarspolitiska behov måste säkerställas och att nationell försvarsförmåga beaktas, samt att ytterligare analys behövs ur ett säkerhets- och försvarspolitiskt perspektiv.

Förordningen bör inte skapa stora budgetära konsekvenser för medlemsstaterna. Regeringen anser att det är viktigt att instrumentets finansiering håller sig inom ramen för programmen i EU:s fleråriga budgetram (MFF) alternativt finansieras genom omprioriteringar i enlighet med förordningen om budgetramen.

Samordning och transparens

Regeringen välkomnar bestämmelser med fokus på transparens och ökad samordning. Förhållandet till befintliga forum på EU-nivå för samordning och liknande initiativ på området, bör dock beaktas.

Informationskrav mot företag

Regeringen anser att det som utgångspunkt bör vara frivilligt för företag att lämna information och att säkerhetsgarantier inrättas när tvingande beslut kan bli aktuella. Tvingande beslut bör endast vara möjliga i begränsad omfattning och om det är nödvändigt för att säkerställa en kritisk leveranskedja. Den information som samlas in från företagen ska användas effektivt.

Prioritetsbeställningar

Regeringen anser som utgångspunkt att företagen själva är bäst lämpade att ansvara och styra över sin produktion och egna leveranskedjor. Förslaget i denna del är långtgående och regeringen anser att eventuella prioritetsbeställningar inte bör ha negativ effekt på företagens affärsverksamhet eller på deras gränsöverskridande handel.

Strategiska reserver

Det är viktigt att det finns en tydlig gränsdragning mellan medlemsstaternas nationella ansvar för krisberedskap och kompletterande samordnade åtgärder på EU-nivå. Förslaget måste analyseras med utgångspunkt i detta och med utgångspunkt i frivillighet.

Sanktioner

Regeringen anser att eventuella sanktioner ska vara proportionerliga.

Upphandling

Regeringen ställer sig preliminärt positiv till möjligheten till EU-gemensamma upphandlingar av relevanta varor i adekvata sammanhang.

Förslagen om omnibusförordning och omnibusdirektiv

Regeringen är preliminärt positiv till att säkerställa att krisrelevanta varor finns tillgängliga under en kris genom förenklade procedurer för att bedöma överensstämmelsen med tekniska krav. Även relevanta standarder görs tillgängliga. Det finns dock en osäkerhet i om urvalet av de utpekade varorna är av relevans i nästkommande kris, vilket bör beaktas i det fortsatta arbetet. Det är samtidigt av vikt att säkerställa varornas skydd av hälsa och säkerhet samt andra allmänna intressen genom en effektiv och välfungerande marknadskontroll.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Det är för tidigt att presentera en genomgång av de olika medlemsstaternas ståndpunkter.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ståndpunkterna är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har remitterats med sista svarsdag 24 oktober 2022.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund för förslaget till förordning om ett krisinstrument för den inre marknaden är artikel 114, 21 och 45 FEUF.

Syftet är att skapa mekanismer och processer som gör det möjligt att hantera potentiella kriser och störningar som påverkar den inre marknads funktion. Dessa åtgärder har även som syfte att minimera hinder för den fria rörligheten inom EU. Åtgärderna som rör den fria rörligheten för varor och tjänster täcks av artikel 114 FEUF medan åtgärderna som rör fri rörlighet för personer kräver artikel 21 och 45 som rättsliga grunder.

I förslaget till omnibusförordning är den rättsliga grunden artikel 114 FEUF eftersom de underliggande rättsakterna har denna rättsliga grund. I förslaget till omnibusdirektiv är den rättsliga grunden artikel 91 och 114 FEFU, eftersom de underliggande rättsakterna har dessa rättsliga grunder.

Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter ordinarie lagstiftningsförfarande med Europaparlamentet enligt artikel 294 FEUF.

Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen framhåller att syftet med förslaget inte kan uppnås om medlemsstaterna agerar enskilt. Nationella krisåtgärder riskerar att förvärra krisen på EU-nivå. Det saknas ett horisontellt verktyg för krisplanering och krishantering som omfattar den inre marknaden. Syftet är inte att detaljstyra krishanteringsåtgärder, utan att introducera och säkra en koherent tillämpning av möjliga kombinationer av åtgärder på EU-nivå och samordning av åtgärder på medlemsstatsnivå. Mervärdet av instrumentet är att det skapar mekanismer för en snabb och strukturerad kommunikation mellan medlemsstaterna och kommissionen samt samordning och informationsutbyte när den inre marknaden är under press. Instrumentet ger möjlighet till nödvändiga åtgärder på ett transparent och inkluderande sätt. Kommissionen menar också att instrumentet skulle öka EU:s konkurrenskraft eftersom EU:s internationella samarbetspartners och konkurrenter har tillgång till liknande verktyg. Instrumentet kompletterar medlemsstaternas åtgärder när instrumentets målsättning inte kan uppnås genom ensidigt agerande. Den rättsliga grunden för förslaget till förordning om ett krisinstrument för den inre marknaden är artikel 114, 21 och 45 FEUF. Förslaget innehåller dock även bestämmelser om att säkra tillgången till varor och tjänster av strategisk betydelse. Enligt regeringen finns ett behov av att förtydliga hur dessa bestämmelser förhåller sig till den rättsliga grunden som anges. Regeringen anser därmed att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen under förutsättning att kommissionen förtydligar förhållandet mellan dessa bestämmelser och den rättsliga grunden. Vidare avser regeringen att bevaka att förslagets ansats om att säkra den fria

rörligheten vid kris är förenligt med proportionalitetsprincipen. Gällande de åtgärder vars syfte är att säkerställa tillgången på varor och tjänster under en kris anser regeringen att förslaget kan komma att behöva justeras för att kunna bedömas vara proportionerligt, som beskrivs i avsnitt 2.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

-

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget började behandlas i rådsarbetsgruppen för konkurrenskraft och tillväxt (inre marknad) den 20 september. Förhandlingarna av förslaget befinner sig i ett tidigt skede. Förhandlingarna väntas pågå under det svenska ordförandeskapet 2023.

4.2 Fackuttryck/termer